

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

ס.

עין משפט
גזר מצוה

קבו א מיי פ"ט מהל' כלאים הלכה א ופ"א סג הל"ו ופ"א מהל' מלכות הל"ו גטו"ש וי"ד סימן לז סעיף ב ג ופ"א דלא סעיף ב ג. קבו ב מיי פ"ב מהל' עבדים הלכה ז. ק"ו ג מיי פ"ב מהלכות עבדים הל"ח ופ"ח מהלכות אצל הל"א סגט לאין טו ועשין ז טו"ש"ע וי"ד סימן שם סעיף א. ק"ח ד מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל הל"ו טור ש"ע שם סעיף לו. ק"ט ה מיי פ"ב מהל' עבדים הל"ח ופ"ט מהלכות אצל הל"ו טו"ש"ע שם סעיף לו. ק"ב ו ז ח ט מיי פ"ב מהל' עבדים הל"י ופ"ט מהלכות אצל הל"ו ז טו"ש"ע שם סעיף לו. ק"ב א י מיי פ"ב מהל' עבדות הל"ד סגט עשין קו טו"ש"ע וי"מ סימן כח סעיף ב בה"ג וע"ש:

חקים שחקקתי לך כבר. תימה תימחר נמי כלאים מהכא דכתיב זהאי קרא כגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך ועוד קשה למה לי את חקותי תיפוק ליה מדכתיב למינהו צמעשה בראשית צבאלנות וצבמה דצ"פ אלו טריפות (מולין דף ק: וסג).

משמע דאי הוא כתיב למינהו צמעשים ה"א דאסירי בני נח להרכיב שני דשאין זה על זה וע"ק הא דאמרינן ס"פ הפרה (ב"ק דף נה. וסג) המרכיב שני מיינס שזים לוקה אחיז למינהו למינהו מיבשה תיפוק ליה מדכתיב למינהו צבאלנות ומפרידת דאי לאו את חקותי ה"א למינהו לאו לאיסור כתיב ואי לאו למינהו ה"א את חקותי שחקקתי לך כבר צמרה והא דפריץ אלא מעתה ושמתם את חקותי אע"ג דלא מוקמינן האי בבני נח אלא משום דאשכחן למינהו צמעשה בראשית פריץ שפיר דדילמא כי היכי דהאי לא קאי אבני נח האי נמי לאו אבני נח קאי וא"ת כיון דלא מחייבי רצנן אבני נח לא הצרכנה ולא הצרכנה אלמלא לא דריש למינהו אס כן אתי סוגיא דפרק הפרה והאלו טריפות לא כרצנן וי"ל דנהי דלא דרשו רצנן למינהו גבי בני נח משום דלא כתיב צנווי דאדם גבי ישראל דרשינן כיון דאשכחן דנצטוו ישראל על הכלאים ונפקא מינה לענין דגיס אי נמי לאו הוא אסרינן הרכבה צבאלנות צישראל מדרש מה צממתך צהרצבה אף עך בהרכבה דלאו הוא מפיקין קרא ממשמעותיה דכתיב לא תורע אי לאו דאשכחן כבר למינהו צמעשה בראשית וניחא השתא דמילתא דשמואל דמיימי הכא דחקותי שחקקתי לך כבר איתא נמי צבאלנות ונפקא מינה לענין דגיס (דף לט.) ואתי אפילו כרצנן והשתא חקותי אילן מדרשא דשמעתין: דקונטרס מדכתיב גבי צביעות ויוכל את משפטו מעשו ואת חקותי תשמרו לא דק דלא כתיב הכי אלא צפרשת צהר סיני כתיב ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו והא קרא דאיתא צבאלנות צפרשת אחר מות גבי עריות כתיב ושפיר מ"ל שחקקתי לך כבר דבני נח נצטוו על העריות ואע"ג דהאי קרא דפריץ מיינה הש"ס ושמתם את חקותי התם נמי כתיב מכל מקום מסתבר דכלל התורה איירי דמסיים אשר יעשה אותם האדם וחי צהם:

אתיא קריעה קריעה. מיינה דצפ"ב דמו"ק (דף כ: וסג) יליף קריעה מעולו מדכתיב ויקס איזו ויקרע יגלף נמי דלא מאחין קריעה מהכא: **המלך** קרע. תימה היאך אמרו למלך מה שמעו צפירות הא גבי עדים תנן (לעיל דף נז.) כל היוס היו דנין את העדים צבינו: וליחשוב

מכשפה לא תחיה וכל שוכב עם המשפטים: את חקתי תשמרו. כשהוירי ישראל צבינו צממתך לא תרכיב וגו' פתח צהו קרא את חקותי תשמרו מה שלא פתח כן צמאר מקומות שמע מינה הכי קאמר להו את חקותי שחקקתי כבר לבני נח תשמרו ואלו הן צממתך לא תרכיב כלאים אצל על צרישת שור וממור לא הוצרתי: שדך לא תורע כלאים. וצריעה זו אינה זריעה ממש דלא נצטוו בני נח על כלאי הכרס אלא שלא להרכיב האילן על שאינו מינו דלא תורע דומיא דלא תרכיב מה צממה צהרצבה דבר המסויים על דבר המסויים: מה צממה צין צארץ צין צהו"ל דחוצת הגוף שאינה תלויה צחוצת הארץ נפקא לן צקדושין (ד' לו.) דחוצת אפילו צהו"ל: אלא מעתה ושמתם את חקותי. דכתיב צכל התורה כולה הכי נמי דנצטוו בני נח עליהם: הכא כתיב את חקותי תשמרו. דהקדים חקים למצות שמירה דמשמע חקים דמעיקרא. ואע"ג דגבי צביעות ויוכל כתיב נמי את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו דהקדים נמי חקים למצות שמירה התם כיון דרישא דקרא כתיב את משפטי תעשו ארתיה למיכתב ואת חקותי תשמרו: שם צן ארבע אוסיות. שם הוא ולא צעינן שם המפורש צן ארבעים ושתיים אוסיות: וסג המפורש. כלומר שם המיוחד: קרועי בגדים. על גופינן שמעו מפי רבשקה דכתיב (מלכים ז טו) אשר שלחו מלך אשור [אלדנין] לחרף אלהים חי: והעדים. צבעה שמעדין צפירות מה שעשו אינן חייבין לקרוע: הא שמעו השפא. מפי עמנון: השומע אזכרה. צרכת השם מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע: וא"ס. הרי קרעו על רבשקה ישראל מומר"ו ה"ה: צומן הוה. שאנו בגלות ואין אימת צ"ד מוטלת עליהם לדון חייבי מיתות: נחמלא כל הבגד קרעים. לפי שהדבר עזיר לפי שאין ממיראין מצ"ד: מי גמירי. עובדי כוכבים שם המיוחד כל כך שמקללין צו תמיד דקאמר נתמלא כל הבגד כולו קרעים: אלא לאו צבנו. מצ"ד. צומן הוה הוא דלא קרעינן משום דנתמלא כל הבגד וכ' אצל צומן צ"ד קורעינן על עובד כוכבים ואכנווי: ומעלה הוא דעבוד רצנן. צדיני ממונות ודיני נפשות שהלכיו כל העדים לפרש עדותן: הכא. צצרכת השם דלא אפשר לפרש מפני צכוד השם: אוקמוס אדאורייתא. וקטלינן ליה צהאי עדות: דאי סלקא דעתך. צעלמא פסול עד שיפרשו כולם: אטו הכא משום דלא אפשר קטלינן ליה לגזרא. צלא העדלת עדים: כר' עקיבא. צמסכת מכות (ד' ה.) דמקש שלשה לשנים דאס נמלא שלישי קרוב או פסול עדות שזי כולן צטלין הלכך צדקינן ליה צהדיהו דאי מתוס או מתכחש מנצטוו לנסהודייהו: מתני'

ימכשפה לא תחיה וכתוב ²כל שוכב עם בהמה מות יומת כל שישנו בכלל כל שוכב עם בהמה ישנו בכלל מכשפה לא תחיה: ר"א אומר אף על הכלאים: מנה"מ אמר שמואל דאמר קרא ³את חקתי תשמרו חוקים ⁶שחקקתי לך כבר ³בהמתך לא תרכיב כלאים ושדך לא תורע כלאים ⁴מה בהמתך בהרבעה אף שדך בהרכבה מה בהמתך בין בארץ בין בחוצה לארץ אף שדך בין בארץ בין בחוצה לארץ אלא מעתה ⁴ושמתם את חקתי ואת משפטי חקים שחקקתי לך כבר התם ושמתם את חקותי דהשתא הכא את חקותי תשמרו חקים דמעיקרא תשמרו: א"ר יהושע בן קרחה כו': אמר רב אחא בר יעקב אינו חייב עד שיברך שם בן ארבע אותיות לאפוקי בן שתי אותיות דלא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא מילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל איכא דאמרי אמר רב אחא בר יעקב ש"מ שם בן ארבע אותיות נמי שם הוא פשיטא יכה יוסי את יוסי תנן מהו דתימא עד דאיכא שם רבה ומילתא בעלמא הוא דנקט קמ"ל: גמור הדין כו': ⁵עומדין מגולן א"ר יצחק בר אמי דאמר קרא ⁵ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלהים לי אלקי ויקם מעל הכסא והלא דברים קל וחומר ומה עגלון מלך מואב שהוא נכרי ולא ידע אלא בכינוי עמד ישראל ושם המפורש על אחת כמה וכמה דקורעינן מגולן דכתיב ⁶ויבא אליקים בן חלקיהו [וגו'] ושכנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה: ה"א מאחין: מגולן א"ר אבהו אתיא קריעה קריעה כתיב הכא קרועי בגדים וכתוב התם ⁷ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחוק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ⁸ממשמע שנאמר ויקרעם לשנים איני יודע שהן קרעים ומה ת"ל קרעים מלמד שהן קרועים לעולם ת"ר ⁹אחד השומע ואחד שובע מפי שובע חייב לקרוע והעדים אין חייבין לקרוע שכבר קרעו בשעה ששמעו וכי קרעו בשעה ששמעו מאי הוי הא קא שמעי השתא לא ס"ד דכתיב ⁸ויהי כשמוע המלך חזקיהו (את חברי רבשקה) ויקרע את בגדיו המלך חזקיהו קרע והם לא קרעו אמר רב יהודה אמר שמואל ¹⁰השומע אזכרה מפי העובד כוכבים אינו חייב לקרוע וא"ת רבשקה ישראל מומר ⁷ היה ואמר רב יהודה אמר שמואל אין קורעינן אלא על שם המיוחד בלבד לאפוקי בנינו דלא ופליגי רבבי חייא בתרוייהו דאמר רבי חייא השומע אזכרה בזמן הזה חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים ממאן אילימא מישראל מי פקירי כולי האי אלא פשיטא מעובד כוכבים ואי שם המיוחד מי גמירי ⁹אלא לאו בבנינו ושמע מינה בזמן הזה הוא דלא הא מעיקרא חייב שמע מינה: השני אומר אף אני כמוהו: אמר ר"ל שמע מינה אף אני כמוהו כשר בדיני ממונות ובדיני נפשות ומעלה הוא דעביד רבנן והכא כיון דלא אפשר אוקמוה רבנן אדאורייתא דאי ס"ד פסול הכא משום דלא אפשר קטלינן לגזרא: הכא משום דלא אפשר קטלינן לגזרא: והשלישי אומר אף אני כמוהו: סתמא ¹⁰כר"ע דמקיש ג' לשנים: מתני'

תורה אור השלם

- מכשפה לא תחיה: שבות כ"י
- כל שכב עם בהמה מות יומת: שבות כ"י
- את חקתי תשמרו בהמתך לא תורע כלאים שדך לא תורע כלאים ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך: ויקרא י"ט
- ושמתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אתם הקדש וחי בהם אני ויקרא י"ח
- ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלהים לי אלקי ויקם מעל הכסא שופטים ג ב
- ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושכנא הספר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו דברי רבשקה: מלכים ב יח לו
- ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחוק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים: מלכים ב יח לו
- וידי בשמע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו ויחבס בשק ויבא בית י: מלכים ב יט א

מוסף רש"י

חקים שחקקתי לך כבר. מללא כתיב ושמתם את חקתי משמע את חקתי אשר מעול תשמרו מלמד שהוירי את נח וצנו עיניו. ואלו הן חקים בהמתך לא תרכיב שדך לא תורע, ואחו זריעת כלאים שאני אומר שחקקתי לך כבר, דומיא דצממה דבר המסויים וסינו הרכבה (קדושין טז.) והעדים אין חייבין לקרוע. צבעה שמעדין לפני צ"ד פלוני צינן את השם שכבר קרעו בשעה ששמעו. שצירך (מ"ק ב. כח"ת.)